

Musik er **et sprog** i sig selv

Ole Skov f. 1954, er musikproglig student fra Svendborg Statsgymnasium i 1974 og har studeret på musikinstituttet ved Aarhus Universitet fra 1974 – 76. Dimitteret fra Aarhus Seminarium som musiklærer i 1980, og herefter ansat som musiklærer på Hasle Skole. Siden 1993 har han været skoleleder på skolen. For Ole Skov har musikken altid været i centrum, og han valgte Hasle Skole som nyuddannet lærer, fordi musikken stod stærk der. Som skoleleder har han siden skabt rammerne for, at musikken pibler ud af alle revner og sprækker på skolen, og han går ikke af vejen for at afprøve nye stier. Ole Skov har ligesom Lars-Ole Vestergaard, der er artikel med på side 6 i dette nummer af Dansk Sang, trådt sine musikalske barnesko i FDF. Det er der rigtig mange på deres alder, der har gjort. Ungdomsforeningerne stod stærkt i 60'erne med orkestre og andre musikalske muligheder. Sådan er det desværre ikke i dag. Men på Hasle Skole møder børnene musikken fra første færd, og hvis de bor i skoledistriktet, er der også mulighed for at møde den før gennem det samarbejde, skolen har med intuitionerne i området. Sidst men ikke mindst modtager samtlige børn på skolen et eksemplar af Dansk Sang MAX, som flittigt benyttes i musiktimerne og til fællessang.

Ole Skov med guitar. Ca. 1970

Camping i Värmland 1984

Portræt malet af Richard Raskin, ca. 1975

Hvordan er musikken kommet ind i dit liv?

Jeg er ikke fra et hjem med klaver; men jeg har, som mange andre i min generation, fået mine første musikalske oplevelser gennem FDF. Det er deres fortjeneste, at jeg begyndte at interessere mig for musik. Jeg startede med at spille på tromme i et tamburkorps, og det viste sig, at det var jeg rigtig dygtig til. Som 15-årig blev jeg underviser og leder af et tamburkorps. Når man er FDF'er, tager man ofte på lejrtur, og der fandt jeg motivationen til at lære at spille guitar. I den sidste del af min skoletid troede jeg, at jeg skulle på musikonservatoriet og uddanne mig som musiker, så jeg begyndte at øve mig på et gammelt klaver, der stod i FDF's bygninger. Det blev dog aldrig til den helt store succes. Lige netop klaverkundskaber har altid været min svaghed. Efter gymnasiet besluttede jeg mig for at søge ind på musikinstituttet på Aarhus Universitet, hvor jeg tog bifag i 1976. Herefter søgte jeg ind på Aarhus Seminarium og blev uddannet i 1980 med bl.a. musik som linjefag.

Hvordan oplevede du din tid under uddannelse til musiklærer på seminariet?

Sammenlignet med min oplevelse på universitetet var det langt mere løssluppet. Der var en mere legende tilgang til musik, og derfor var det meget sjovere at gå på seminariet. Dengang fik man både soloundervisning i sang, i sit hovedinstrument og i brugsklaver; så der blev brugt ressourcer på at uddanne musiklærere ordentligt. I 1980 blev jeg ansat som musiklærer på Hasle Skole, og her har jeg været lige siden. Det var en stor udfordring pludselig at skulle skabe meningsfuld musikundervisning med

25 børn. Måske især fordi jeg insisterede på at benytte mig af Orff-instrumentarium, selvom eleverne langt hellere ville spille elguitar, men det lykkedes alligevel.

Hvordan har musikfaget udviklet sig, siden du startede og frem til i dag?

Mine erfaringer stammer naturligvis mest fra Hasle Skole. Her har vi altid været opmærksomme på, at det er vigtigt at have en velfungerende musiklærergruppe. Gennem al den tid jeg har været på skolen, har der været en stærk musisk tradition. En af grundene til, at jeg søgte Hasle Skole var, at der var et fantastisk kor, der blev ledet af én musiklærer, der opnåede utrolige resultater med koret. Det har været et forbillede for mig i forhold til ikke at sætte barren for lavt. Hvis der kastes tilstrækkelig med energi efter noget, så kan meget lade sig gøre. Når jeg ser på nogle af vores naboskoler, er det værste, der kan ske, at der slet ikke er undervisere i musik. Ofte går det den vej, fordi man har ansat for få, som så mister lysten til deres arbejde, fordi de skal have alt for mange musiktimer. Både før jeg blev skoleleder i 1993 og sidenhen, har vi haft en ansættelsespolitik, hvor der er et fokus på at fastholde og ansætte dygtige musiklærere. Der har desuden også været sat flere penge af til musikundervisningen, end der gennemsnitligt er blevet gjort på andre skoler.

Musikken som middel til at opnå integration

Kan lærere i andre fag ikke blive fortørnede over den prioritering?

Alle lærere på Hasle Skole ved, at vi er en skole, som satser på musikken, og det støtter de op om. Derfor

 Dengang fik man både soloundervisning i sang, i sit hovedinstrument og i brugsklaver; så der blev brugt ressourcer på at uddanne musiklærere ordentligt.

🎵 Det handler om prioritering. De fleste skoler vil kunne finde de 2-300.000, som vi afsætter til at prioritere musik. Det er også derfor, at musikken er afhængig af en ledelse og en skolebestyrelse, der anser musik som noget vigtigt og værdifuldt.

🎵 Selvom jeg ikke er en ret sentimental person, så giver det altså gåsehud at se børnene optræde.

oplever jeg ikke, at der er problemer med utilfredshed over vores prioritering af musik. Hasle Skole har elever med mange forskellige etniske baggrunde, og hvis vi fortsat også skal fastholde en repræsentation af elever fra middelklassehjem med dansk baggrund, så er en musikprofil rigtig godt. Samtidig arbejder vi med at bruge musikken som middel til at opnå integration.

I har et samarbejde rettet mod førskoleundervisning, hvor I inviterer børnehavebørn ind til jer, før de skal starte i skole. Hvorfor har I taget det valg?

Vi oplevede, at mange forældre inden skolestart havde overvejelser om at fravælge Hasle Skole på grund af de mange elever med anden etnisk baggrund end dansk. Ved at nå ud til børnene inden skolestart har vi kunnet vise forældre og børn Hasle Skoles mange kvaliteter. Gennem min tid som skoleleder har vi formået også at fastholde børn med dansk baggrund, så der har været en 50/50-fordeling, og jeg er ret sikker på, at vores musikprofil spiller en afgørende rolle i det. Jeg har hele tiden været aktiv i forhold til at udbrede vores musik og samtidig været opmærksom på, hvilke formuleringer der blev brugt om Hasle Skole i nærområdet. De sidste fem år har vi taget en meget stor andel af børnene i vores skoledistrikt, og det kan formentlig tilskrives den indsats.

Hvordan satser I på musikken?

MusikSak er et rigtig godt eksempel på, hvordan musiklivet kan udvikle sig her på Hasle Skole. Det

blev startet af to energiske konservatoriestuderende, der i forbindelse med et bachelorprojekt ønskede at lave et El Sistema-inspireret strygerorkester. Da de henvendte sig, var tidsplanen utroligt stram, men fordi vi her på Hasle Skole virkelig vil musikken, så sprang vi ud i samarbejdet med begge ben. Vi inviterede hurtigt forældre til et informationsmøde og stolede på, at hvis bare vi havde energien til det, så måtte det blive en succes. I dag kan vi se, at det er lykkedes ud over alle forventninger. Nu har vi flere strygerorkestre i gang, som dækker op mod 70 børn fra 2.-9. klasse.

Se på børnene, når de spiller, så ved du, hvad de får ud af det

Hvad synes børnene om at være med i MusikSak?

Jeg har faktisk ikke spurgt dem, men som gammel musikkærer kan jeg se, hvad de får ud af det, bare ved at se dem spille. De får så mange udfordringer, som de kan lære af samtidig med, at de får et indgående kendskab til at spille musik. Selvom jeg ikke er en ret sentimental person, så giver det altså gåsehud at se børnene optræde. Videnskabeligt set har det været meget omdiskuteret, hvordan musik indvirker på mennesker, og hvilken effekt det har. I denne her sammenhæng vil jeg blæse på, at vi ikke har noget videnskabeligt bevis - musikken giver noget til mennesker, som intet andet kan, og som man kan profitere af i sit liv, uanset om man skal være civilingeniør eller arbejde professionelt med musik. Min egen oplevelse er, at musik er et sprog

Ole spiller med 1. klasse

Jeg kan ikke sige, at musikken redder dem alle, men i enkeltstående tilfælde kan musikken gøre en forskel.

i sig selv, som går ind på andre kanaler, end det visuelle og det verbale kan nå. Det er derfor, musik er så vigtig.

Kan musikken hjælpe nogle af de udfordrede børn, I har på Hasle Skole?

Vores elever er meget forskelligartede med utrolig forskellig baggrund. Nogle af vores børn har store sociale udfordringer og risikerer at miste gejsten ved at gå i skole, hvilket ofte kommer til udtryk omkring mellemtrinet. De hænger ofte lidt i vandskorpen og er udsatte i forhold til deres videre uddannelsesforløb. Jeg kan ikke sige, at musikken redder dem alle, men i enkeltstående tilfælde kan musikken gøre en forskel. F.eks. havde vi en lille rod, som var meget svær at fastholde i undervisningen, som blev helt fantastisk til at spille violin gennem MusikSak. Et eksempel som hans viser, at nogle børn kan bruge musikken til at undvige en ellers utrolig trist og fejlpræget skolegang; men det gør sig desværre ikke gældende for alle.

Samarbejder I med Aarhus Musikskole omkring andre musikalske projekter?

Ja, vi har indført guitar på skoleskemaet for 3.-klasserne. Her har vi valgt at købe en musikskolelærer ind, så der er to lærere til klassen. Dermed kan klassen deles op, så skolens musiklærer og musikskolelæreren hver kan undervise en mindre gruppe børn. Det er en mulighed, som børn typisk ikke vil opleve på andre skoler. Det er en økonomisk prioritering fra

vores side, ligesom vi sætter penge af til MusikSak. Heldigvis yder Aarhus Musikskole også økonomisk hjælp til at holde projekterne i gang, og uden deres velvilje havde vi ikke haft mulighed for at have så meget musik.

Det handler om prioritering

Hvordan kan I finde de penge, der skal til, når mange andre skoler ikke formår at gøre det samme?

Det handler om prioritering. De fleste skoler vil kunne finde de 2-300.000, som vi afsætter til at prioritere musik. Det er også derfor, at musikken er afhængig af en ledelse og en skolebestyrelse, der anser musik som noget vigtigt og værdifuldt. Skolebestyrelsen på Hasle Skole viser sin opbakning ved at godkende vores budget, hvor vi bruger så mange midler på vores musikalske initiativer.

Hvorfor er samarbejdet med musikskolen så vigtigt?

Ved at arbejde med Aarhus Musikskole sikrer vi os nogle velkvalificerede undervisere, hvilket er vigtigt, fordi det giver et godt samspil både at have vores egne musiklærere og de konservatorieuddannede undervisere. En konservatorieuddannet er ekspert inden for de rent teknisk-musikalske aspekter, mens en god folkeskolelærer kan drive meningsfuld musikundervisning med mange elever. De bidrager dermed begge med evner, som den anden har mindre af, og derfor supplerer de hinanden så godt. Desuden hjælper musikskolen med at skaffe midler

Gennem min tid som skoleleder har vi formået også at fastholde børn med dansk baggrund, så der har været en 50/50-fordeling, og jeg er ret sikker på, at vores musikprofil spiller en afgørende rolle i det.

¶ Det tager mange år at bygge en stærk musik-kultur op, og det tager desværre ikke så lang tid at ødelægge den. Jeg håber, at Hasle Skole fortsat vil have en musik profil, også når jeg ikke arbejder her mere, fordi gevinsterne er så iøjne-faldende, som de er..

¶ Musik kan noget, som er svært at formulere - det er et sprog i sig selv. Et sprog, som går på tværs af kulturer og forskelle mellem mennesker. Når vores elever optræder, breder der sig en særlig varm stemning.

til instrumenter, så de rent praktisk er tilgængelige for eleverne. Hvis vi selv skulle løfte de opgaver, ville det blive en meget større udgift, som vi ikke ville kunne prioritere os ud af.

Hvad betyder det for en skole, at den professionelle tilgang til musik er repræsenteret?

Først og fremmest betyder det, at vi har mulighed for at profilere os på en helt særlig måde. For cirka 10 år siden startede vi med at arbejde os hen imod at blive en skole med en stærk musikprofil. Nu synes jeg endelig, at vi kan sige, at vi faktisk er en skole, der vægter musik højt, og det er efterhånden også sådan, omverdenen kender os. Der er andre skoleledere, som bliver inspireret af det arbejde, vi har gjort; men når de hører, hvad det koster, og hvad det kræver rent ansættelsesmæssigt, så er der mange, som ikke formår at gøre det samme trods de mange gode intentioner. Det tager mange år at bygge en stærk musikkultur op, og det tager desværre ikke så lang tid at ødelægge den. Jeg håber, at Hasle Skole fortsat vil have en musik profil, også når jeg ikke arbejder her mere, fordi gevinsterne er så iøjnefaldende, som de er.

Dansk Sang MAX til alle elever

I giver alle jeres elever Dansk Sang MAX. Hvorfor har I valgt at prioritere det?

Eleverne får en sangbog af flere årsager. Først og fremmest fordi vi bruger den i musiktimerne, hvor vi synger mange af de sange, der er i den. Men sangbogen fungerer også som eksempel på, at der fin-

des danske sange, der er trykt i en bog, og som er værd at synge. Ved at give en sangbog understreger vi naturligheden i, at musikken er en del af hverdagen her på skolen. Vi starter også altid vores lærermøder med en sang.

Hvad kan et musik-æstetiske sprog, som er forskellig fra andre sprogformer?

Musik kan noget, som er svært at formulere - det er et sprog i sig selv. Et sprog, som går på tværs af kulturer og forskelle mellem mennesker. Når vores elever optræder, breder der sig en særlig varm stemning. Børnene er stolte af at vise, hvad de kan, og glade for at spille musikken, men forældrene bliver tilsvarende stolte og glade af at se deres børn musicere. De fleste forældre kan, ligesom jeg, se, at musik er godt. Derfor bakker forældrene også vores arbejde op.

Musik giver selvtillid

Mange af børns oplevelser af musik sker gennem et passivt musikkonsum som f.eks. X-factor. Hvad tror du, at jeres levende musikkultur betyder for børnene?

Når børn arbejder med musik, får de en realitets-testning af den musik, de oplever gennem medierne, som ofte er glatpoleret og ligetil. God musik kræver hårdt arbejde. Man skal øve sig og koncentrere sig; men når det lykkes for børnene, så høster de også udbyttet. Når musikken swinger, oplever de, hvad de selv formår. Når jeg ser på, hvordan børnene reagerer på de oplevelser, bliver jeg overbevist

om, at det er med til at opbygge deres selvtillid. De går med rank ryg og stolthed af scenen.

Det kan være svært at rekruttere nye musiklærere. Hvordan kan vi øge interessen for at være musiklærere i den danske folkeskole?

Det er et svært spørgsmål at besvare, og jeg kender ikke alle årsager til, hvorfor flere unge mennesker fravælger musik på læreruddannelsen. Min opfattelse er, at uddannelsen er blevet udsultet gennem alt for mange år. Hvis man nærmede sig noget, hvor der var lige så meget soloundervisning, som jeg i sin tid modtog på læreruddannelsen, ville det nok være en god begyndelse til at få interessen til at stige igen. Derudover tror jeg også, at de enkelte praktiksteder har en stor betydning. De studerende skal helst mødes af dygtige og kompetente musiklærere, der kan vise, hvordan man håndterer en stor gruppe af elever, og alligevel skabe et meningsfuldt, musikalsk samvær.

Hasle Skole har meget musik, mens andre skoler næsten ikke har noget. Hvordan kan vi sørge for at skabe et musikalsk liv for alle børn i Danmark?

Der skal være professionelle musiklærere tilgængelige, som både har en grundlæggende fornemmelse for det tekniske aspekt ved musikken, men også en glæde ved at lave musik sammen med børn. Det vigtigste er, at alle børn får en oplevelse af, at musik kan swinge. Det er bare ikke så let, når der mange steder mangler musiklærere. Der er så mange dygtige konservatorieuddannede folk, som også skal

leve af noget. Måske kunne man lave en pædagogisk overbygning, som forberedte dem på at have musik i folkeskolen. På trods af at de kun skulle undervise i musik, kan de alligevel godt knytte sig til skolen og dermed have en dagligdags kontakt til eleverne. Jeg er ret sikker på, at vores guitarlærer fra musikskolen selv føler sig som lærer på Hasle Skole på lige fod med vores andre ansatte.

Blankpoleret dåsemusik

Har du gode råd til kommende musiklærere?

Keep it simple. Musikundervisning behøver ikke være enormt avanceret, det handler om at give børnene en fornemmelse for den levende musik. Den gode musikundervisning afhænger ikke af kompleksiteten i den musik, der undervises i, men kan være så basalt som enkelte og simple rytmer. Hvis man starter med at arbejde med det grundlæggende og lader børnene blive grebet af musikken, så kan man altid bygge mere på efterfølgende.

Er der en musikalsk oplevelse, der har sat sig spor i dig?

Det har været helt magisk for mig at opleve, hvordan man i løbet af få måneder kunne stable et velfungerende strygerorkester på benene - det er noget, jeg aldrig ville have drømt om. Børn er omgivet af blankpoleret dåsemusik, og på trods af, hvor svært det er at få musikken ud af en violin, så bliver de ved. Når jeg ser eleverne komme løbende med deres violinkasser og celloposer og oplever, hvordan de er grebet af musikken, så får jeg håb for fremtiden. ☺

Keep it simple.

Musikundervisning behøver ikke være enormt avanceret, det handler om at give børnene en fornemmelse for den levende musik.

Links

hasle-skole.skoleporten.dk
musiksak.org